

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/1745. számú

törvényjavaslat

egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról

**Előadó: dr. Réthelyi Miklós
nemzeti erőforrás miniszter**

Budapest, 2010. november

2010. évi ... törvény
egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról

1. A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény módosítása

1. §

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban Tny.) 18. §-a a következő (2a)–(2c) bekezdéssel egészül ki:

„(2a) Öregségi teljes nyugdíjra életkorától függetlenül jogosult az a nő is, aki

a) legalább negyven év jogosultsági idővel rendelkezik, és

b) azon a napon, amelytől kezdődően az öregségi teljes nyugdíjat megállapítják, a Tbj. 5. § (1) bekezdés a)–b) és e)–g) pontja szerinti biztosítással járó jogviszonyban nem áll.

(2b) A (2a) bekezdés tekintetében jogosultsági időnek minősül a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal, valamint a terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban eltöltött idővel szerzett szolgálati idő.

(2c) A (2a) bekezdés alapján az öregségi teljes nyugdíj nem állapítható meg, ha a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett szolgálati idő nem éri el a harminckét évet.”

2. §

A Tny. 22/A. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„22/A. § (1) A saját jogú nyugellátásban részesülő személy – ideértve azt a személyt is, akinek nyugellátása a 83/A–83/B. § szerint szünetel – nyugellátását kérelemre saját jogú nyugdíjasként történt foglalkoztatása, illetve egyéni vagy társas vállalkozóként végzett kiegészítő tevékenysége alapján a naptári évben elért, nyugdíjjárulék-alapot képező kereset, jövedelem összege egytizenkettő részének 0,5 százalékaival növelni kell. A növelést megelőző naptári év előtt elért keresetet, jövedelmet az országos bruttó átlagkereset egyes években történő növekedését alapul véve a növelést megelőző naptári év kereseti szintjéhez kell igazítani.

(2) A saját jogú nyugellátásban részesülő személy kérelmére a nyugellátását az (1) bekezdés szerint kell növelni akkor is, ha arra a jogosultságot korábban, azóta megszűnt rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj vagy rehabilitációs járadék mellett szerezte. A saját jogú nyugellátás mellett folytatott kereső tevékenység időtartama szolgálati időként nem vehető figyelembe.

(3) A növelésre irányuló kérelmet évente egy alkalommal, legkorábban a kereset, jövedelem megszerzését követő naptári évben lehet benyújtani. Ha a növelés iránti kérelem több naptári évben megszerzett keresetre, jövedelemre vonatkozik, a növelés összegét naptári évenként kell meghatározni.”

3. §

A Tny. 62. § (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Egyösszegű kifizetés esetén a következő év januárjában a nyugellátás és a baleseti járadék összegét – az (1) bekezdés szerinti emelés végrehajtását megelőzően – meg kell emelni az egyösszegű kifizetés összegének alapjául szolgáló, kormányrendeletben meghatározott százalékos mérték egytizenketted részével.”

4. §

(1) A Tny. 66. § (1) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv vezetője)

„a) az öregségi nyugdíjkorhatárt elérő személy, a rokkant vagy az árva részére kivételes nyugellátást, a rehabilitációs járadékra való jogosultság megállapításához szükséges feltételeknek – az előírt szolgálati idő kivételével – megfelelő személy részére kivételes rehabilitációs járadékot (a továbbiakban együtt: kivételes nyugellátás) állapíthat meg,”

(2) A Tny. 66. §-a a következő (2)–(3) bekezdéssel egészül ki:

„(2) A kivételes nyugellátás összegét a kérelmező magán-nyugdíjpénztári tagságára tekintet nélkül kell megállapítani.

(3) A kivételes nyugellátás, a kivételes nyugellátás-emelés és az egyszeri segély iránti kérelemről egyszerűsített döntést kell hozni. A döntés a meghozatalával jogerőssé és végrehajthatóvá válik, és nem kell hivatalos iratként kézbesíteni.”

5. §

A Tny. 68. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A biztosított (volt biztosított) – legfeljebb naptári évenként egyszer – a nyugdíj-megállapító szervtől kérheti a szolgálati idejének, valamint a korkedvezményre és egyéb, jogszabályban meghatározott, foglalkozáshoz kapcsolódó kedvezményre jogosító idejének megállapítását.”

6. §

A Tny. a következő 71. §-sal egészül ki:

„71. § (1) A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a belföldi jogsegély iránti megkereséseket – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – tizenöt munkanapon belül teljesíti.

(2) Ha a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervhez érkezett belföldi jogsegély iránti megkeresés olyan adat szolgáltatására irányul, amely a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek nem áll rendelkezésére, de amelynek kezelésére törvény feljogosítja, és az adat más módon nem szerezhető be, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a megkeresés megérkezésétől számított huszonkét munkanapon belül a 100. § (2) bekezdése szerint hatósági ellenőrzést folytat le, és annak eredményéről három munkanapon belül értesíti a megkereső hatóságot.”

7. §

A Tny. 72. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„72. § Az egészségkárosodáson alapuló nyugellátás iránti igény elbírálásához és az ellátásra való jogosultság felülvizsgálatához a rehabilitációs szakértői szerv komplex minősítést végez, és annak eredményéről szakhatósági állásfoglalást ad ki.”

8. §

A Tny. 80. §-a a következő (4a) bekezdéssel egészül ki:

„(4a) Ha a bíróság az (1) bekezdés szerinti jogszabálysértést a rehabilitációs szakértői szerv megalapozatlan szakhatósági állásfoglalása vagy más jogszabálysértése miatt állapítja meg, a késedelmi kamatot a rehabilitációs szakértői szerv a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek kimutatása alapján téríti meg. A megtérítés módjáról és az elszámolás rendjéről – ideértve azt is, hogy a kimutatásban foglaltakat a rehabilitációs szakértői szerv milyen módon ellenőrizheti – a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv és a rehabilitációs szakértői szerv megállapodást köt.”

9. §

A Tny. 83/B. § (1) bekezdése a következő *h*) ponttal egészül ki:

(Ha az öregségi nyugdíjkorhatárt be nem töltött,)

„*h*) a 18. § (2a)–(2c) bekezdése alapján megállapított öregségi teljes nyugdíjban”

(részesülő személy a tárgyévben a Tbj. 5. §-a szerinti biztosítással járó jogviszonyban áll, illetőleg egyéni vagy társas vállalkozóként kiegészítő tevékenységet folytat, és az általa fizetendő nyugdíjárulék alapja meghaladja a tárgyév első napján érvényes kötelező legkisebb munkabér havi összegének tizenhatszorosát (a továbbiakban: éves keretösszeg), az éves keretösszeg elérését követő hónap első napjától az adott tárgyév december 31-éig, de legfeljebb az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig a nyugdíjfolyósító szervnek a nyugdíj folyósítását szüneteltetnie kell.)

10. §

A Tny. 87. §-a a következő (1a) bekezdéssel egészül ki:

„(1a) Ha a baleseti rokkantsági nyugdíj vagy a baleseti hozzátartozói nyugellátás több foglalkoztatónál elszenvedett balesetek (foglalkozási megbetegedések, szilikózis) együttes következménye alapján került megállapításra, az (1) bekezdés szerinti feltételek fennállása esetén a foglalkoztatókat olyan arányban kell kötelezni a nyugellátás megtérítésére, amilyen az egyes üzemi balesetekből eredő egészségkárosodások mértékének egymáshoz viszonyított aránya.”

11. §

A Tny. 93. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Ha a nyugdíjfolyósító szervtől rendszeres pénzellátásban részesülő személy a fizetésre kötelező határozat jogerőre emelkedésétől számított tizenöt napon belül fizetési kötelezettségét nem

teljesíti, a követelést a pénzellátásból történő letiltással a nyugdíjfolyósító szerv érvényesíti a bírósági végrehajtásról szóló törvény szabályai szerint. Egyéb esetben a követelést a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésére az állami adóhatóság adók módjára hajtja be.”

12. §

A Tny. 96. §-a a következő (8)–(9) bekezdéssel egészül ki:

„(8) A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a biztosított (volt biztosított) kérelmére igazolást állít ki a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyokra és a keresetekre, jövedelmekre vonatkozóan a nyilvántartásba bejelentett adatokról.

(9) A biztosított (volt biztosított) kérheti a bejelentésre kötelezett szerv vagy személy rá vonatkozó adatszolgáltatásának hatósági ellenőrzését, és a rendelkezésére álló bizonyítékok figyelembevételével a nyilvántartás adatainak kiegészítését, javítását.”

13. §

A Tny. 100. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a § jelenlegi szövegének megjelölése (1) bekezdésre változik:

„(2) Ha a szolgálati idő elismerésére irányuló eljárásban, a nyugellátás megállapítására irányuló eljárásban vagy a 96. § (9) bekezdése szerinti eljárásban a tényállás tisztázása érdekében indokolt, az adatszolgáltatásra kötelezett, illetve az egykorú iratokat őrző más személy vagy szervezet birtokában lévő olyan adatok megismerése céljából, amelynek kezelésére törvény a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervet feljogosítja, hatósági ellenőrzést kell lefolytatni.”

14. §

A Tny. 101. § (1) bekezdése a következő o) ponttal egészül ki:

(A Kormány felhatalmazást kap arra, hogy)

„o) a 18. § (2b)–(2c) bekezdés szerinti, kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonyokat”

(rendeletben határozza meg.)

15. §

A Tny. a következő 102/A–102/C. §-sal egészül ki:

„102/A. § (1) E törvénynek az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2010. évi ... törvénnyel megállapított 22/A. § (1) bekezdését a 2010. december 31-ét követően saját jogú nyugdíjasként történt foglalkoztatásra, illetve egyéni vagy társas vállalkozóként végzett kiegészítő tevékenységre (a továbbiakban együtt: foglalkoztatás) kell alkalmazni.

(2) A 2011. január 1-jét megelőzően szerzett, a 22/A. § – 2011. január 1-jét megelőzően hatályos – rendelkezéseinek hatálya alá tartozó, korábbi nyugdíjnövelésnél figyelembe nem vett kereset, jövedelem után – időbeli korlátozás nélkül előterjeszthető kérelemre – a 2010. december

31-ei állapotnak megfelelően a nyugdíjat meg kell növelni. A növelés naptári éve előtt elért keresetet, jövedelmet a 13. § (3) bekezdése szerint kell a növelést megelőző naptári év kereseti szintjéhez igazítani, egyebekben a növelés összegének kiszámítására a 22/A. § (2) bekezdésének

a) 2009. június 30-án hatályos rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a nyugdíjnöveléshez szükséges foglalkoztatást 2007. január 1-je és 2009. június 30-a között kezdték meg,

b) 2010. december 31-én hatályos rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a nyugdíjnöveléshez szükséges foglalkoztatást 2009. június 30-át követően kezdték meg.

(3) Ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti esetben a figyelembe vehető foglalkoztatás 365 napnál rövidebb, a növelés arányosan csökkentett összegben jár.

102/B. § E törvénynek az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2010. évi ... törvénnyel megállapított 93. § (3) bekezdését a 2011. január 1-jén folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

102/C. § Az egyéni vállalkozók nyilvántartását vezető szerv a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szervnek 2011. február 28-áig elektronikus úton átadja azoknak az egyéni vállalkozóknak – az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény 11. § (1) bekezdése szerinti – adatait, akik az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdését, szünetelését, megszűnését, illetve az adatokban bekövetkező egyéb változást 2010. évben jelentették be. Az adatátadás rendjéről az egyéni vállalkozók nyilvántartását vezető szerv és a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv megállapodást köt.”

16. §

(1) A Tny.

a) 8/B. § (1) bekezdésében a „2010.” szövegrészek helyébe a „2012.” szöveg,

b) 8/C. §-ában az „A 2011.” szövegrész helyébe a „2013.” szöveg,

c) 97. § (2) bekezdésében a „2009-re” szövegrész helyébe a „2011-re” szöveg, a „2010.” szövegrész helyébe a „2012.” szöveg,

d) 97. § (3) bekezdés b) pontjában a „2010.” szövegrész helyébe a „2012.” szöveg lép.

(2) A Tny.

a) 28. § (1) bekezdésében a „szükséges és a figyelembe vehető szolgálati idő együttesen is” szövegrész helyébe a „figyelembe vehető szolgálati idő” szöveg,

b) 80. § (2) bekezdésében az „eljárása vagy mulasztása” szövegrész helyébe az „eljárása, mulasztása vagy a rehabilitációs szakértői szerv megalapozatlan szakhatósági állásfoglalása” szöveg,

c) 80. § (4) bekezdésében a „kötelezi” szövegrész helyébe az „– a (4a) bekezdésben foglalt kivétellel – határozatban kötelezi” szöveg,

d) 83/A. § (3) bekezdésében az „emeléssel” szövegrész helyébe a „növeléssel” szöveg, az „az egyes emelések esedékességi időpontjának” szövegrész helyébe az „a növelés időpontjának és az egyes emelések esedékességének” szöveg,

e) 83/B. § (1) bekezdésében az „a)–g) pont” szövegrészek helyébe az „a)–h) pont” szöveg,

f) 87. § (1) bekezdésében a „munkavédelemi szabályzatnak, a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény előírásainak” szövegrész helyébe az „– a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 11–12. §-a szerinti – munkavédelemre vonatkozó szabályokban foglalt kötelezettségének” szöveg,

g) 87. § (2) bekezdésében az „(1) bekezdés” szövegrész helyébe az „(1)–(1a) bekezdés” szöveg,

h) 88/A. §-ában a „huszonkét munkanapon” szövegrész helyébe a „harminc napon” szöveg,

i) 93. § (2) bekezdésében a „követelését” szövegrész helyébe a „követelését – ha e törvény másként nem rendelkezik –” szöveg,

j) 95. § (8) bekezdésében a „szolgálati idő tartamát” szövegrész helyébe a „szolgálati idő, valamint a karkedvezményre és egyéb, jogszabályban meghatározott, foglalkozáshoz kapcsolódó kedvezményre jogosító idő tartamát” szöveg,

k) 97. § (1) bekezdésében, 97. § (5) bekezdésében a „tíz munkanapon” szövegrészek helyébe a „tizenöt napon” szöveg,

l) 101. § (1) bekezdés a) pontjában az „öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset meghatározásánál” szövegrész helyébe az „öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset, valamint a saját jogú nyugdíjasként történt foglalkoztatás után járó nyugdíjnövelés alapjául szolgáló kereset, jövedelem meghatározásánál” szöveg lép.

2. A rehabilitációs járadékról szóló 2007. évi LXXXIV. törvény módosítása

17. §

A rehabilitációs járadékról szóló 2007. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Rjtv.) 4. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A rehabilitációs járadék összegét ötven százalékkal csökkenteni kell, ha kereső tevékenység folytatása esetén a rehabilitációs járadékban részesülő három egymást követő hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja

a) a rehabilitációs járadék összegének kétszeresét és

b) a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegét.”

18. §

Az Rjtv. 13. § (1) bekezdés e) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Az ellátás megszűnik, illetve azt meg kell szüntetni, ha)

„e) kereső tevékenység folytatása esetén a rehabilitációs járadékban részesülő hat egymást követő hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja

ea) a rehabilitációs járadék – 4. § (2) bekezdése szerinti csökkentést megelőzően folyósított – összegének kétszeresét és

eb) a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegét,”

19. §

Az Rjtv. a következő 31–32. §-sal egészül ki:

„31. § Ha a rehabilitációs járadék ellátásnak a 10. § (1) és (2) bekezdése szerint megállapított, illetve meghosszabbított időtartama 2011. évben telik le, de a rehabilitáció még nem fejeződött be, a rehabilitáció sikeres megvalósulásának érdekében – a rehabilitációs szakértői szerv szakhatósági állásfoglalása alapján – az időtartam egy alkalommal meghosszabbítható, de az ellátás teljes időtartama ebben az esetben sem haladhatja meg a 4 évet.

32. § E törvénynek az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2010. évi ... törvénnyel

a) megállapított 4. § (2) bekezdését és 13. § (1) bekezdés e) pontját a 2010. december 31-ét követően szerzett keresetre, jövedelemre kell alkalmazni,

b) módosított 30. § (3) bekezdését a 2011. január 1-jén folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.”

20. §

Az Rjtv. 33. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Felhatalmazást kap a szociál- és nyugdíjpolitikaért felelős miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg az egészségkárosodás minősítésére, illetve a komplex minősítésre vonatkozó részletes szakmai szabályokat.”

21. §

Az Rjtv.

a) 5. § (1) bekezdésében a „jogorvoslatra” szövegrész helyébe a „jogorvoslatra, az ellátás megtérítésére” szöveg,

b) 5. § (3) bekezdésében a „tíz munkanapon” szövegrész helyébe a „tizenöt napon” szöveg,

c) 7. § (3) bekezdésében a „tizenöt munkanapon” szövegrész helyébe a „húsz napon” szöveg,

d) 7. § (4) bekezdésében a „huszonkét munkanapon” szövegrész helyébe a „harminc napon” szöveg,

e) 7. § (6) bekezdésében, 8. § (1) bekezdésében a „10 munkanapon” szövegrész helyébe a „tizenöt napon” szöveg,

f) 7. § (7) bekezdésében a „3 munkanapon” szövegrész helyébe az „öt napon” szöveg,

g) 13. § (2) bekezdésében az „öt munkanapon” szövegrész helyébe a „nyolc napon” szöveg,

h) 30. § (3) bekezdésében az „5 éven belül” szövegrész helyébe a „tíz éven belül” szöveg lép.

3. A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény módosítása

22. §

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 191. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„191. § (1) Az e törvény alapján járó nyugellátásokat és baleseti ellátásokat – az Információs Hivatal kivételével – a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv állapítja meg.

(2) Az e törvény alapján járó nyugellátásokról és baleseti ellátásokról az Információs Hivatal tekintetében első fokon a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszter által kijelölt szerv indokolt határozatban dönt. A határozat ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszterhez fellebbezés nyújtható be. A polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszter határozata ellen a kézbesítéstől számított 30 napon belül keresettel a bírósághoz lehet fordulni.”

23. §

(1) A Hszt. 342. § (1) bekezdése a következő k) ponttal egészül ki:

(Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben részletesen szabályozza:)

„k) – az Információs Hivatalra vonatkozó szabályok kivételével – a nyugellátások, baleseti ellátások megállapításának eljárási rendjét.”

(2) A Hszt. 342. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Felhatalmazást kap a polgári hírszerzési tevékenység irányításáért felelős miniszter, hogy az Információs Hivatal tekintetében rendeletben állapítsa meg a nyugellátások, baleseti ellátások megállapításának részletes eljárási szabályait, továbbá kijelölje a nyugellátásokat, baleseti ellátásokat megállapító szervet vagy szerveket.”

24. §

Hatályát veszti a Hszt.

a) 202. § f) pontjában a „miniszter által kijelölt” szövegrész,

b) 342. § (2) bekezdés 16. pontja.

4. Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény módosítása

25. §

Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény

a) 7. § (5) bekezdésében az „állami adóhatóságot” szövegrész helyébe az „állami adóhatóságot, a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szervet” szöveg,

b) 18. § (2) bekezdésében, 18. § (4) bekezdésében, 19. § (5) bekezdésében az „adóhatóságot” szövegrész helyébe az „adóhatóságot, a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szervet” szöveg lép.

5. Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvénnyel és a megtakarítások ösztönzésével összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi CXVI. törvény módosítása

26. §

Hatályát veszti az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvénnyel és a megtakarítások ösztönzésével összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: T.)

a) 91. § (6) bekezdése,

b) 148. § (6) bekezdése.

27. §

Nem lép hatályba a T. 139. § (3) bekezdése.

6. Záró rendelkezések

28. §

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2010. december 31-én lép hatályba.

(2) E törvény 1–15. §-a, 16. § (2) bekezdése és 17–25. §-a 2011. január 1-jén lép hatályba.

(3) Ez a törvény 2011. január 2-án hatályát veszti.

INDOKOLÁS

az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló törvényjavaslathoz

Általános indokolás

Az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló törvényjavaslat a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.), a rehabilitációs járadékról szóló 2007. évi LXXXIV. törvény (Rjtv.), a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.), valamint egyes kapcsolódó törvények módosítását tartalmazza.

A törvényjavaslat legfontosabb célja a hosszú munkaviszonnyal rendelkező nők nyugdíjkedvezményének megteremtése, a nők kettős – családi és munkahelyi – szerepvállalásának, a családi helytállás mellett elért hosszú munkaviszonyának elismerése. A nyugdíjkedvezmény a fiatalabb korban megadott nyugdíjazási lehetőség révén elősegíti az érintett nők további családi szerepvállalását, ezáltal a fiatalabb gyermekes anyák munkaerő-piaci részvételi feltételei is javulhatnak.

A módosítások növelik a nyugdíjbiztosítási nyilvántartás megbízhatóságát, az adatok közlésével, kijavításával és ellenőrzésével kapcsolatos rendelkezések elősegítik a biztosítottak jogainak gyakorlását, az életpálya tervezését és a nyugdíjtudatosságot. Mivel az előző években nem történtek meg a szükséges előkészületek a korkedvezmény átalakítása terén, a törvényjavaslat meghosszabbítja a jelenleg használt munkaköri lista alkalmazhatóságát.

A javaslat megakadályozza, hogy a saját jogú nyugdíj mellett rövidebb ideig munkát vállalók befizetett nyugdíjjárulékaik elveszenek, és alkalmazhatóbbá, életszerűbbé teszi a rehabilitációs járadékra vonatkozó szabályokat.

A törvényjavaslat több rendelkezést érthetőbbé, áttekinthetőbbé, életszerűvé tesz, egyszerűsít és olcsóbbá tesz egyes eljárási cselekményeket. Ezt segíti, hogy a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosításokról szóló törvényjavaslat úgy módosítja a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 13. § (2) bekezdését, hogy lehetővé teszi az általános eljárási szabályoktól való eltérést a társadalombiztosítási ellátásokkal kapcsolatos eljárásokban.

Részletes indokolás

1. §-hoz

A törvényjavaslat szabályozza a hosszú munkaviszonnyal rendelkező nők kedvezményes nyugdíjba vonulását. A kedvezményes konstrukció alapja a nők munkaviszonyban (továbbá közalkalmazotti, közszolgálati, kormánytisztviselői jogviszonyban stb.), egyéni vagy társas vállalkozóként, illetve más kereső tevékenységgel eltöltött hosszú életpályája, és a nők kettős, családi és munkahelyi szerepvállalásának elismerése érdekében a gyermekneveléssel összefüggő időszakok (terhességi gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj, gyermekgondozási segély, gyermeknevelési támogatás ideje) beszámítása. Az a nő, aki az említett kereső tevékenységgel és a gyermekneveléssel összesen legalább 40 év jogosultsági időt szerzett, az életkorától függetlenül nyugdíjba vonulhat. Annak érdekében, hogy a munkában töltött idő meghatározó jellege ne csökkenjen, a kedvezmény igénybevételének további feltétele a minimum 32 év kereső tevékenységgel szerzett jogosultsági idő. A szabályozás más szolgálati időt, mint pl. a tanulmányi időt, a munkanélküli ellátást és a megállapodás alapján fizetett nyugdíjjárulékot a kedvezményre való jogosultság szempontjából nem veszi figyelembe. A nyugdíj igénybevételekor az általános szabályoknak megfelelően meg kell szüntetni a biztosítással járó jogviszonyt.

A kedvezményre jogosultak nyugdíjának összegét az általános szabályok szerint kell kiszámítani, vagyis a nyugdíjszámítás során már minden szolgálati időt figyelembe kell venni. A kedvezmény a nyugdíj csökkentése nélkül jár, a feltételnek eleget tevő jogosultak a hatályos nyugdíj-megállapítási szabályok szerinti teljes összegű öregségi nyugdíjat kapnak. A módosítás további kedvezményt jelent az érintett nők számára, a jelenlegi előrehozott, csökkentett összegű előrehozott nyugdíjkonstrukciók továbbra is igénybe vehetők.

2. §-hoz

A hatályos szabályok szerint, ha a saját jogú nyugdíjas dolgozik, 365 nap szolgálati időt kell szereznie ahhoz, hogy a munkája után fizetett nyugdíjjárulék után nyugdíjnövelést kapjon. Ha a munkalehetőség megszűnése miatt ez nem, vagy csak sok év elteltével sikerül, a nyugdíjas a növeléstől elesik, illetve azt évekkel később kapja meg. A módosítás szerint, ha a saját jogú nyugdíjas kereső tevékenységet folytat, a növelés a következő évben attól függetlenül kérhető, hogy hány napot dolgozott. A számítás módja csak annyiban változik, hogy mivel a növelést a bruttó jövedelemből számolják, a korábban elért kereseteket a bruttó átlagkereset növekedése alapján kell valorizálni abban az esetben, ha valaki csak több év elteltével kéri a nyugdíja növelését.

A törvényjavaslat rögzíti azt a jelenleg hatályos rendelkezésekből is következő és alkalmazott szabályt is, miszerint ha a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj vagy a rehabilitációs járadék megszűnik, és később a jogosultnak ismételten saját jogú nyugdíjat állapítanak meg, a korábbi nyugdíj mellett végzett kereső tevékenységet nem szolgálati időként, hanem növelésre jogosító tényezőként kell figyelembe venni, a növelésre szerzett jogosultság így nem vész el.

3. §-hoz

A Tny. 62. §-ának jelenleg hatályos (5) bekezdése alapján nehezen hajtható végre a novemberi egyösszegű kifizetés beépítése a januári nyugdíjba. A szabályok – a jogalkotói céllal ellentétben – az év közben megszűnt, majd újra megállapított nyugdíjak esetében alacsonyabb összegű ellátást eredményeznek, mintha novemberben nyugdíjmelésre került volna sor. A módosítás szerint ezért a nyugdíj összegét januárban először az előző év novemberében teljesített egyösszegű kifizetés alapjául szolgáló százalékos mérték egytizenkettődel kell megemelni. Az így kapott összeget kell a januári emelés mértékével emelni.

4. §-hoz

Noha a Tny. 6. § (1) bekezdése értelmében az Rjtv.-ben szabályozott rehabilitációs járadék társadalombiztosítási nyugellátásnak minősül, az 50 %-os mértékű egészségkárosodást elérő, de rehabilitálható személyek, akik egyéb feltételek teljesítése esetén rehabilitációs járadékra volnának jogosultak, a szolgálati idő feltételek nem teljesítése esetén jelenleg méltányosságból sem kaphatnak ellátást, míg a nem rehabilitálható személyek kivételes nyugellátásban részesülhetnek. A módosítás eredményeként lehetővé válik, hogy különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén azok is részesülhessenek rehabilitációs járadékban, akik az ellátás megállapításához szükséges szolgálati idővel nem rendelkeznek. Tekintettel arra, hogy a kivételes rehabilitációs járadékban részesülő személy is igénybe veheti a komplex intézményes rehabilitáció keretében nyújtott szolgáltatásokat, elhelyezkedési kilátásai jelentősen javulnak, és a folyósítás ideje alatt szolgálati időt is szerez.

A kivételes méltányosság gyakorlásával engedélyezett nyugellátás összege nem a nyugdíj összegének megállapítására vonatkozó szabályok alapján történik. Ezért a tervezet egyértelművé teszi, hogy nem befolyásolja a kivételes nyugellátás összegét a magán-nyugdíjpénztári tagság fennállása.

A Tny. 95. § (4) bekezdése értelmében a kivételes nyugellátás, a kivételes nyugellátás-emelés és az egyszeri segély ügyében hozott határozattal szemben jogorvoslatnak nincs helye, a határozat kézbesítésének időpontjához jogkövetkezmény nem fűződik. Egyszerűsíti és olcsóbbá teszi az eljárást, ha ezekben az ügyekben csak egyszerűsített döntést kell hozni, és azokat nem kell hivatalos iratként kézbesíteni.

5. §-hoz

A javaslat a biztosított számára lehetővé teszi, hogy életkorára tekintet nélkül – ne csupán az öregségi nyugdíjkorhatár elérését megelőző tíz éven belül – kérje szolgálati idejének, karkedvezményes idejének, és egyéb, jogszabályban meghatározott, foglalkozáshoz kapcsolódó kedvezményre jogosító idejének határozattal történő elismerését. A módosítás összefügg a nők kedvezményes nyugdíjba vonulási lehetőségével is, mert elősegíti, hogy az érintettek mielőbb pontos információt szerezhessenek az elért szolgálati idejük hosszáról. A rendelkezés a nyugdíjtudatosságot és az életpálya tervezését is elősegíti.

6. §-hoz

Nyugdíjbiztosítási ügyekben a belföldi jogsegély számos esetben adatkérésből áll. Sok adat, irat azonban nem áll rendelkezésre elektronikus formában, fel kell kutatni az eredeti iratot, sőt szükség lehet iratok újbóli beszerzésére is. Az elektronizált adatokhoz valamennyi nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv hozzáfér, ott jogsegélyre nincs szükség. Egyéb esetben a Ket.-ben a belföldi jogsegélyre meghatározott határidők a feladatok végrehajtását nem teszik lehetővé. A javaslat ezért általánosságban tizenöt munkanapra emeli a jogsegély határidejét, míg a szervnél rendelkezésre nem álló iratok esetében ellenőrzés megtartását írja elő huszonkét munkanapon belül.

7. §-hoz

A javaslat összhangba hozza a Tny. 72. §-át a felülvizsgálatra és a minősítésre vonatkozó, más hatályos rendelkezésekkel.

8. §-hoz

Ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a hatóság a nyugdíj iránti kérelmet jogellenesen utasította el vagy az ellátást jogellenesen szüntette meg, az elmaradt ellátást késedelmi kamattal növelt összegben kell folyósítani. Amennyiben a jogszabálysértés az egészségkárosodást megítélő rehabilitációs szakértői szerv szakhatósági állásfoglalásának megalapozatlansága vagy más

jogszabálysértése miatt következett be, a kamatot a szakértői szervnek a hatályos szabályok alapján is meg kell térítenie. A javaslat szerint a rehabilitációs szakértői szerv a késedelmi kamatot a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek kimutatása alapján fogja megtéríteni, az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatósággal (ONYF) a megtérítés módjáról és az elszámolás rendjéről kötött megállapodás alapján. A megtérítésnek ez a módja kedvezőbb, átláthatóbb, egyszerűbb elszámolási rendet biztosít az állami szervek között, mint az egyéb szerv, foglalkoztató esetében alkalmazandó, határozattal történő fizetésre kötelezés.

9. §-hoz

A hatályos szabályok értelmében minden nyugdíjkorhatárt be nem töltött, de öregségi jellegű nyugdíjban részesülő személy nyugdíjának a folyósítását az év végéig szüneteltetni kell, ha a nyugdíjas adott évi összjövedelme meghaladja a minimálbér tizennyolcszorosát. A módosítás ezt a szabályt kiterjeszti a korhatár alatti új nyugdíjazási formára, a nőknek a javaslat 1. §-ában szabályozott kedvezményes nyugdíjba vonulására. A korlátozás megszűnik, ha a nyugdíjas betölti a rá irányadó nyugdíjkorhatárt.

10. §-hoz

A Tny. szerint a foglalkoztató köteles megtéríteni azt a baleseti rokkantsági nyugdíjat, baleseti hozzátartozói nyugellátást, amely annak a következménye, hogy ő vagy megbízottja a rá nézve kötelező munkavédelmi szabályoknak nem tett eleget. Arra azonban nem tért ki a szabályozás, hogy az ellátás összege hogyan téríthető meg több munkáltató felelőssége esetén. A Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlata kialakította azt az elvet, hogy nem követelhető a foglalkoztatótól olyan üzemi balesetre tekintettel megállapított ellátás, amely más foglalkoztatónál elszenvedett üzemi balesettel áll összefüggésben. Ennek általános érvényre juttatásához szükséges annak szabályozása, hogy több üzemi balesetből eredő ellátás összegét a balesetekért felelős foglalkoztatóknak milyen arányban kell megtéríteniük. Amennyiben a baleseti rokkantsági nyugdíjra, baleseti hozzátartozói nyugellátásra való jogosultság több foglalkoztatónál elszenvedett balesetek összkövetkezménye, akkor a foglalkoztatók az egyes balesetekből adódó egészségkárosodások mértékének arányában lesznek kötelesek megtéríteni az ellátást.

11. §-hoz

2009 óta, ha egy nyugdíjastól ellátást követelnek vissza, de az önként nem teljesít, a követelést át kell adni az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalnak (APEH). Az APEH az illető nyugdíjából letiltja a tartozást, amelyet a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság foganatosít. A szabály feleslegesen kapcsolja be az APEH-ot a végrehajtásba, bonyolítva és drágítva ezzel az eljárást. A törvényjavaslat értelmében csak a letiltással nem érvényesíthető követeléseket kell az APEH-nak átadni.

12. §-hoz

A nyugdíjbiztosítási nyilvántartás elsősorban foglalkoztatói adatszolgáltatáson alapul. A biztosítottak az adatvédelem általános szabályai szerint eddig is hozzáférhettek a róluk nyilvántartott adatokhoz. A törvényjavaslat az igazolás kiállításának kötelezettségével és az adatkorrekció szabályának egyértelmű megfogalmazásával elősegíti a biztosítottak jogainak gyakorlását, lehetőséget ad olyan adatok beszerzésére, amelyek foglalkoztatói mulasztás következtében később talán végleg elvesznének, továbbá hozzájárul a nyugdíjbiztosítási nyilvántartás adatainak tisztázásához is.

13. §-hoz

A törvényjavaslat szerint a nyugdíj-megállapítás alapjául szolgáló adatok beszerzése és tisztázása érdekében a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv ellenőrzést folytat le, ha a nyugellátás

vagy szolgálati idő megállapításához, illetve a nyugdíjbiztosítási nyilvántartás adatainak tisztázásához az adatszolgáltatásra kötelezett vagy az iratőrző birtokában lévő egykorú irat vizsgálata szükséges.

14. §-hoz

A törvényjavaslat a jogalkalmazás elősegítése érdekében felhatalmazást ad a Kormány számára, hogy rendeletben pontosan meghatározza, melyek a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonyok. Erre azért van szükség, mert a jogosultsági időket több évtizedre visszamenőleg kell vizsgálni. Azóta egyes jogviszonyok elnevezése és a rájuk vonatkozó szabályozás jelentősen megváltozott. A megalkotandó kormányrendeleti felsorolás alapján a jogosultak számára is egyértelmű lesz, hogy mely jogviszonyok alapján szerezhettek jogosultságot.

15. §-hoz

A törvényjavaslat 15. §-a a módosításokhoz kapcsoló átmeneti rendelkezéseket tartalmazza.

A Tny. új 102/A. §-a a Tny. – a törvényjavaslat 2. §-ával megállapított – 22/A. §-ához kapcsolódó átmeneti rendelkezés. Annak érdekében, hogy a saját jogú nyugdíj melletti kereső tevékenységgel szerzett nyugdíjnövelésre ne kelljen különböző időben hatályos jogszabályokat párhuzamosan alkalmazni, a javaslat minden korábbi szabály alapján történő jogszerzést 2010. december 31-ével lezár. Az emelésre a jogszerzéskor hatályos szabályokat kell alkalmazni. A jogosultság a hatályos szabályok szerint az emeléshez szükséges 365 nap elérése nélkül is érvényesíthetővé válik.

A Tny. új 102/B. §-a az eljárások egyszerűsítése érdekében elrendeli, hogy a törvényjavaslat 11. §-ával megállapított végrehajtási szabályt a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

A Tny. új 102/C. §-a a nyugdíjbiztosítási egyéni nyilvántartólapos adatszolgáltatáshoz (NYENYI) kapcsolódóan elrendeli, hogy az egyéni vállalkozók nyilvántartásában 2010-ben keletkezett, megváltozott adatokat az ONYF-nek át kell adni. Ezeket az adatokat az ONYF 2009 végéig folyamatosan megkapta.

16. §-hoz

A szervezet fokozott igénybevételével járó, továbbá az egészségre különösen ártalmas munkát végzők korkedvezményre jogosultak. A Tny. hatályos rendelkezései értelmében a jelenlegi korkedvezményes munkaköri lista alkalmazhatósága 2011. január 1-jétől megszűnik. Az új feltételek kidolgozása azonban még nem történt meg, így a jelenlegi lista alkalmazását a Tny. 8/B. és 8/C. §-ának módosításával két évvel meg kell hosszabbítani.

A Tny. 97. §-a módosításának célja a nyugdíjak megállapításához elengedhetetlenül szükséges nyilvántartási rendszer megbízhatóságának növelése. A hatályos szabályok szerint jövő évtől a munkáltatóknak nem kell éves rendszerességgel adatot szolgáltatniuk a NYENYI keretében a nyugdíjbiztosítási szervek felé, az adatokat az ONYF az APEH-től kapja meg. Sajnos azonban a végrehajtás feltételei jelenleg még nem adóttak, az adatszolgáltatás nagy hibaaránnal történik. A közvetlen adatszolgáltatás elmaradása végleges adatvesztést, a biztosítottak számára a nyugdíj összegében kimutatható veszteséget is okozhatna. A törvényjavaslat a nyugdíjak biztonságos, a valóságnak megfelelő adatbázison nyugvó megállapítása és a nyugdíjjogosultak érdekében két évvel meghosszabbítja a NYENYI alkalmazhatóságát, így annak keretében utoljára 2011-re vonatkozóan kell adatot szolgáltatni.

A törvényjavaslat 16. § (2) bekezdése az ügyfelekre és más hatóságokra irányadó határidők munkanap helyett naptári napokban történő megállapítását, a többi módosításhoz kötődő változtatásokat és pontosításokat tartalmaz.

17–18. §-hoz

A törvényjavaslat a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj szabályaihoz igazítja a rehabilitációs járadék kereseti korlátjára vonatkozó rendelkezéseket. A rehabilitációs járadék összegének kétszerese mindenki számára könnyen kiszámítható, így nem fordulhat elő, hogy valaki önhibáján kívül lépi túl a jövedelemhatárt. A rendelkezés egyszerűsödik, az ellátásban részesülők és foglalkoztatottak számára is könnyebben alkalmazhatóvá válik.

19. §-hoz

Az Rjtv. 2008. január 1-jén lépett hatályba. A rehabilitációs szolgáltatások kiépülése lassan folyt, emiatt a rendszerbe első évben belépők rehabilitációjának megkezdése késedelmet szenvedett, ezeknek az egészségkárosodott személyeknek igazán esélyük sem volt a sikeres rehabilitációra. Annak érdekében tehát, hogy ők is sikeresen illeszkedhessenek vissza a munkaerőpiacra, az Rjtv. új 31. §-a a rehabilitációs járadék jelenleg maximálisan 3 éves időtartamát legfeljebb 1 évvel meghosszabbíthatóvá teszi, ha a rehabilitációs járadék időtartama 2011-ben telik le.

Az Rjtv. új 32. §-a a módosítások alkalmazhatóságára ad átmeneti rendelkezéseket.

20. §-hoz

Az egészségkárosodás minősítésének és a komplex minősítésnek az egységessége érdekében miniszteri rendeletet kell kiadni a szakmai szabályokról, amelyhez a törvényjavaslat felhatalmazást ad.

21. §-hoz

A törvényjavaslat az Rjtv. 30. § (3) bekezdésének módosításával visszaállítja azt a korábbi állapotot, hogy az egészségkárosodott személy a nyugdíjkorhatárt megelőzően tíz évvel akkor is választhassa a rokkantsági nyugdíjat, ha a rehabilitációs szakértői szerv rehabilitálhatónak minősítette. A szabály választási lehetőséget ad, senkit sem kényszerít inaktivitásra, emellett átmeneti jellegű, 2011 végéig szól.

A többi rendelkezés az ügyfelekre és más hatóságokra irányadó határidők munkanap helyett naptári napokban történő megállapítását, valamint egy pontosítást tartalmaz.

22–24. §-hoz

A Hszt. módosítása szerint a fegyveres szervek nyugdíj-megállapítása az Információs Hivatal kivételével a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervekhez kerül, ezzel egységesedik a jogalkalmazás. Az integráció az anyagi jogi szabályokat nem érinti, és az eljárási specialitások is megmaradnak. Az Információs Hivatal a hírszerzési tevékenység sajátosságaira tekintettel nem vesz részt az integrációban.

25–27. §-hoz

A törvényjavaslat a NYENYI meghosszabbítása miatt módosítja az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvényt, valamint az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvénnyel és a megtakarítások ösztönzésével összefüggő törvényt módosításokról szóló 2009. évi CXVI. törvényt.

28. §-hoz

A szabályozás folyamatos koherenciája érdekében a korkedvezményes munkaköri lista és a NYENYI meghosszabbításával összefüggő legfontosabb szabályok 2010. december 31-én lépnek hatályba, a törvény többi rendelkezése pedig 2011. január 1-jén.